

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Quotuplex sit census, sue de variis censuum generibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

caritatem; non tamen idèd illi emendo peccant contra iustitiam; quia actio illa, ex qua prouenit caritas, non est contra iustitiam. Neque etiam supprimendo, seu non vendendo; quia non tenebantur ex iustitia tunc vendere, cum nullo pacto se ad hoc obligarint. poterant enim eas in aliud tempus seruare, vel in alia loca deferre, vel etiam ualere absque iniuria cuiusquam; quia perfectum dominium earum habebant. Neque ciues habebant ius iustitiæ ad eas emendas, nisi ipsi vendere uolentibus, alioquin dicendum esset, ipsos peccaturos fuisse contra iustitiam, si res suas in flumen proiecissent. Nec obstat quòd possint cogi à Magistralu, ut sua proferant & opportunè vendant, & grauius puniri ob talem compressionem; quia multa crimina per publicam potestatem puniri possunt, quæ tamen non sunt contra iustitiam, particularem: sufficit enim ut aliquo modo sint contra bonum publicum.

152 Hinc patet responsio ad rationes allatas. Respub. enim non habet ius iustitiæ ut pretium non augeatur, si copia mercium, quæ est in vrbe, sit suppressa & ignota, ut patet ex dubit. 5. nam

pretium pendet ex communi æstimatione: alioquin alij, qui bona fide tunc carè vendiderunt, tenerentur postea ad restitutionem. unde etiam hoc pretium respectu eorum qui suppresserunt, non est iniustum; quia nulla iniusta actione illud procurarunt. Ad alterum argumentum

Respondeo, Hoc solum probare, illos peccasse contra iustitiam particularem, si arbitratio pretij, spectatis circumstantiis temporis quo vendunt, fuerit irrationabilis: quo modo intelligenda est illa sententia. Sicut cum conspirant in pretium, ut dictum est num. 147.

Si Quarto modo fiat, si quidem vi aut fraude ¹⁵³ impediatur, ne maior copia aliunde importetur, ut ^{Quartus} maneat caritas in Repub. tenetur ad restitutionem tum Reipub. quatenus iniuste ei causa fuit maioris pretij, tum mercatoribus, quos impediuit, quatenus priuauit eos probabili lucro. Ita Siluester v. Emptio, quæst. 13. Si verò sine vi aut fraude impediuit, non tenetur. Quo modo monopola facitantes puniantur in foro externo, vide apud Siluestrum v. Emptio, d. quæst. 13. & 18.

CAPVT VIGESIMVMSECVDVM.

De Censibus seu Redditibus annuis.

Complectitur Dubitationes 15.

POST contractum venditionis & emptionis, agendum nobis est de censibus, quorum contractus, est species venditionis & emptionis.

DUBITATIO I.

Quid sit Censuum.

Census
varia ac-
ceptio.

NOTANDVM, nomen *census* variè accipi, ut docet Couarruias l. 3. variar. cap. 7. num. 1. Primò, Pro æstimatione fortunatù cuiusque, quæ fieri solet, ut sciatur quantum quisque Principi triburi nomine soluere debeat: censere enim est æstimare. Secundo, Pro ipsis fortunis, quæ censentur, iuxta illud, *dat census honores, Census amicitias*. Tertio, Pro ipso tributo, siue capitatum, siue ratione fortunatum imposito. sic Marthi. 22. *Licet censum dare Casari, an non?* Quarto, Pro omni eo, quod annuatim alicui solui solet in signum subiectionis vel dominij. Quintò accipitur non pro pecunia aut re aliqua corporali, quæ solui solet; sed pro re spiritali, nempe pro iure quodam in re alterius, ut ex ea quotannis aliquid soluatur, potestque sic describi: *Census est ius percipiendi annuam pensionem ex re vel persona alterius*. Dico, *Est ius*; quia census in proposito non est ipsa pensio soluenda; (quamuis sæpè hoc nomen sic vlurpetur) sed ius quoddam ad exigendum quotannis certam pensionem ab alio; cui iuri respondet in altero obligatio soluendi. Hinc fit, ut qui vendit censum, non vedat pecuniam aut fructus aliquos annuos, ut quidam putarunt, sed ius quoddam exigendi certam pecuniæ summam, vel certos

Census
quid.

fructus: quæ sanè plurimùm differunt. *Ex re alterius*; quia nemo super re sua proprie dicitur censum vel redditum habere; (cum habeat in ea ius multò perfectius, nempe dominium) sed tantum super re alterius, in quam ipse ratione census nullum ius habet, nisi ad exigendam ex ea pensionem; cum dominium vile & directum sit penes alterum. *Vel persona alterius*; quia etià super persona nuda hoc ius constitui potest, ut infra dicemus.

DUBITATIO II.

Quotuplex sit census; seu de variis censuum generibus.

RESpondeo & Dico Primò, Censum generatim diuidi in Reservatum & Consignatum. *Reservatum* dicitur, quando quis transfert rem suam in alterum quoad dominium directum & utile, donando, legando, vendendo, aut permutando, seruata sibi pensione annua super eadem re. Talem censum constituit Ioseph in omnibus terris Ægyptiorum, præterquam sacerdotum, cum eas emptas & subiectas dominio Pharaonis, Ægyptiis restituit, ut patet Gen. 47. v. 24. De tali non agit Constitutio Pij V. ut notat Thomas Boninfignius tractatu de censibus, & alij. unde in huius contractu possit apponi pactum legis commissoria, id est, ut res, super qua constituitur, cadat in commissum, & redeat ad eum qui illam contulit, si biennio vel triennio non fuerit pensio soluta, ut docet Couarruias lib. 3. variar. cap. 7. num. 1. Distinguitur autem hic contractus ab emphyteusi, teste Couar. suprà. Primò, Quia

Differre ab
emphyteu-
si.

in emphyteusi non transfertur nisi dominium vile: hic autem vtrumque, directum & vile. Secundo, Si in emphyteusi non solvatur pensio intra biennium, dam est Ecclesie, vel intra triennium, dum est secularis; dominium vile cadit in commissum, & ipso iure coalescit cum dominio directo: hoc autem non fit in censu, nisi de hoc expressè sit pactum inter partes. Tertio, Emphyteuta non potest rem vendere, domino directo non monito, aliàs cadit in commissum, & ex pretio tenetur ei solvere certam partem, quam vocant laudemium: ad neutrum tenetur debitor census.

Consigna-
tius.

Consignatus dicitur, quando quis super bonis suis, quorum dominium directum & vile retinet, vel etiam super persona sua, alteri ius pensionis annuæ consignat. de hoc est tota disputatio apud Doctores.

6

Diuisio.

Realis.

Dico Secundo, Consignatus census variè diuiditur. Primo, Ratione materiæ, in realem, personalem, & mixtum. *Realis* est, qui super re aliqua fundatur, ita vt ex ea re pensio debeatur. Huic respondet Primo in re ipsa obligatio realis, quæ rem perpetuò comitatur, etiam si alteri vendatur, tamquam onus quoddam seu grauamen illi annexum, donec legitime redimatur. Secundo, obligatio personalis in eo cuius illa res est. nam onus rei redimat in dominum. Tertio, relatio debiti in pensione. vnde pater, censui reali triplex correlatiuum partiale ordine quodam respondere.

7

Personalis.

Hypotheca
in persona-
li.

Personalis est, qui immediatè super personam, quæ seipsam obligat ad pensionem solutionem, constituitur. huic respondet tantum obligatio in persona, & debitum in pensione. Nec obstat, quòd hic interdum interueniat hypotheca: quia hæc non interuenit ex vi contractus censualis; sed superuenit per alium contractum: nam hypotheca solum exigitur ad securitatem contractus alterius. vnde ex ea non est soluenda pensio, nisi eo euentu, quo aliter solutio à persona debitore nequiret obtineri.

8

Mixtus.

Mixtus est, qui constituitur super re & super persona immediatè: ita vt etiam si res pereat, persona tamen maneat obligata. secus in merè reali, vbi re ex parte vel in totum pereunte, perit similiter census, vt infra dicitur.

9

Fructua-
rius.

Pecunia-
rius.

10

Certus.

Incertus.

Secundo diuiditur ratione pensionis; scilicet in *fructuarium*, ex quo debentur fructus, vt frumentum, vinum, &c. & *pecuniarium*, ex quo pecunia.

Tertio, in censum certum & incertum. *Certus* est, cum determinata pecuniæ summa vel fructuum mensura, in pensionem constituta est. *Incertus*, cum indeterminata, v. g. tertia vel quinta pars fructuum constituitur soluenda. sicut fecit Ioseph in *Egypto*. hic enim modus non est licitus, nisi in censu seruatiuo.

11

Perpetuus

Redimibi-
lis & Irre-
dimibilis.

Tempora-
lis.

Quarto, ratione temporis futuri, in *perpetuum* & *temporalem*. *Perpetuus* diuiditur in *Redimibilem* & *Irredimibilem*. *Temporalis* verò in cum, qui extenditur in tempus certum, v. g. 10. vel 20. annorum; & in eum, qui in incertum, vt ad vitam vnius, duorum, vel trium hominum, qui vitalitius dicitur. vide Ioannem Maiorem in 4. d. 15. quæst. 34.

DUBITATIO III.

Utrum emptio census noui sit licita.

Quidam DD. olim putarunt, emptionem censuum nouorum, (id est, qui tunc primi constituantur quando vendendi sunt) illicitam esse, etiam si in re aliqua fructifera constituantur; si pensiones recipiendæ putentur tandem superaturæ pretium. Secus tamen esse de antiquis; hos enim licitè emi posse pretio communiter taxato. Ita sentit Henricus quodlib. 8. quæst. 23. ratio ipsius est, quia emptio redditus noui, non emptio, sed purum mutuum est: sed in mutuo non licet plus pecuniæ accipere quàm datum sit: ergo, &c. Maior probatur, quia extrema huius contractus (inquit) sunt, pecunia simul data & pecunia per quotas recipienda; pecunia autem vendi non potest, sed mutuo datur. Nec refert; quòd in re aliqua fructifera videatur constitui, quia hæc solum se habet per modum hypothecæ. Idem sentire videntur Innocentius & Ioannes Andreas in cap. In ciuitate, de vlturis.

12
Sententia
Henrici de
nouis consi-
bius.

Verum contraria sententia est communis & certa. Nò minùs licitè emi nouos redditus, quàm antiquos. Ita Conradus quæst. 79. vbi 12. rationibus Henrici sententiam refutat. Sotus lib. 6. quæst. 5. artic. 1. Medina de vltura quæst. 12. Couarr. lib. 3. variar. cap. 7. numer. 2. Nauarr. comment. de vlturis num. 69. & seqq. & alij. Probatur Primo, Quia Martinus V. & Calixt. III. in suis Extrauagantibus, quæ habentur inter communes, titulo de emptione & venditione, auctoritate Apostolica declararunt, *census eos, qui conditiones ibidem positas haberent, esse iustos & licitos, & debitores ad solutionem obligari*. Nec distinguunt hi Pontifices inter antiquos & nouos; sed in genere de omnibus loquuntur. Secundo, Quisque potest de nouo constituere ius percipiendæ pensionis in suis bonis, titulo donationis, vt ipsi farentur: ergo etiam titulo emptionis; non enim minoris valet quod emitur, quàm quod donatur. Tertio, Quia antiqui aliquando fuerunt noui, & lapsus temporis non fecit eos esse iustos: ergo sicut antiqui vendi possunt, ita & noui. Quarto, Potest quis alteri vendere ius seruitutis in suo agro, de nouo constituendum; ego etiam ius percipiendæ pensionis annuæ. Pater consequentia; quia sicut ius seruitutis est particula quædam decerpta ex iure integro, quod dominus habet in re sua; ita & census, seu ius pensionis annuæ, est pars quædam iuris, quam domini habet in re sua. si ergo illa vendi potest, etiam hæc.

13
Emptio
censuum
concessa,
etiam no-
uorum.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ Respondeo, Verum non esse, nullam hic interuenire mercem præter pecuniam, seu pensiones annuas: nam id quod venditur & emitur propriè & immediatè in hoc contractu, non est pecunia aut pensio annua, sed ius ad pensionem annuam exigendam: quod ius multum distinctum est à re ipsa; vt ostendit Conradus. deinde etiam pecunia absens & periculis exposita vendi potest pro præsentente, vt infra dicitur, cap. 23. dubit. 4.

14
Ad rationē
sententiæ
contrariæ.

Dices, Illud ius non extat: ergo non potest vendi. Respondeo Primo, Et si nunc non extat, tamen paulò post extabit; vnde potest vendi, sicut hereditas